

РЕЙДЕРСТВО В УКРАЇНІ: ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ

доц. Харченко М.О.,
студент гр. Емс-41/2с Лозицька Ю.А.
Сумський державний університет (Україна)

В умовах становлення в Україні ринкової економічної системи, основою якої є малі та середні суб'єкти господарювання досить гостро постає питання незаконного захоплення цих підприємницьких структур або як його називають рейдерство. Тому можна говорити про те, що дана проблеми зачіпає інтереси як вітчизняних, так і іноземних суб'єктів господарювання та інвесторів. Ці явища стали реальною загрозою економіці в цілому, руйнується вітчизняний бізнес, підприємництво і виробництво, посилюється напруга в економічному просторі країни, оскільки практично будь-яке підприємство може стати об'єктом рейдерської атаки або економічного шантажу, і в результаті економіка позбавляється незалежності. Об'єктами рейдерських атак стають як найліквідніші приватні підприємства, так і найменш захищені, але стратегічно важливі науково-дослідні інститути та наукомісткі підприємства.

Тому можна говорити про те, що проблеми рейдерства в сучасних ринкових умовах є досить актуальною і підлягає негайному вирішенню.

Прояви рейдерства трапляються у багатьох країнах світу. Якщо це законне рейдерство, тобто якщо на ринку перерозподіляється власність законними методами на користь ефективних компаній, це вважається нормальною діяльністю. У розвинених країнах рейдерство не є таким небезпечним, використовуються здебільшого економічні важелі: аналіз ринку, з'ясування кон'юнктури, участь у біржових торгах, гра на ринку цінних паперів тощо. Існують погляди, що компанії, які займаються даним видом діяльності на законних підставах, певною мірою очищують ринок. Але проблема в тому, що в Україні рейдерство найчастіше має кримінальний характер, де незаконним чином відбираються активи в ефективних власників [1].

Основними чинниками рейдерства в Україні є:

- слабкість правової системи;
- недосконалість судової влади;
- корумпованість органів влади;
- відсутність державних інститутів, які б ефективно захищали права власника;
- низький рівень правової культури;

Рейдерами можуть бути:

- окремі особи, що використовують: корумпованість певних структур влади й управління, що прагнуть заволодіти чужим житлом й іншою власністю;
- спеціальні фірми або групи людей, що об'єдналися з метою професійного зайняття рейдерством, у тому числі групи, що спеціалізуються на захопленні земель, квартир, підприємств, акцій тощо;
- галузеві холдинги, що прагнуть до усунення конкурентів у своїй сфері шляхом їхнього поглинання;
- великі холдинги й фінансово-промислові групи, що знаходяться, як правило, у великих містах, і володіють великими ресурсами й можливостями, скуповують землі, бізнесу різних галузях, і все коштовне для збільшення своїх активів;

Ще однією з причин, що служить метою рейдерських атак є бажання встановлення монопольного становища на тому чи іншому ринку, при цьому в основному замовниками рейдерського захоплення є конкуренти.

Про рівень рейдерства в Україні та його вражаючі масштаби свідчать наступні факти:

- в Україні діє щонайменше 35-50 спеціалізованих рейдерських груп, які складаються з досвідчених юристів та економістів;
- рейдерство набуло в Україні системного характеру. Кількість захоплень сягає 3000 на рік;
- результативність рейдерських атак – понад 90 %

Для ефективної боротьби з рейдерством в Україні варто здійснити такі заходи:

- створити ефективну законодавчу базу протидії рейдерським захопленням;
- створити депозитарну систему власників акцій підприємств;
- розробити законодавчі норми, що захищали б приватну власність і не дозволяли через суди відбирати справедливо придбані активи;
- в основному рейдери діють дуже швидко, тому законодавчо треба унеможливити швидку передачу у власність спільних об'єктів [2].

1. Варналій З.С. Рейдерство в Україні: передумови та шляхи подолання// Стратегічні пріоритети, №2(3), 2007 р.
2. Мельник М.І. Організаційно-правовий механізм подолання рейдерства в Україні суть та основні напрями вдосконалення//Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ,- №2, - 2009.

Харченко, М.О. Рейдерство в Україні: передумови виникнення та шляхи подолання [Текст] / М.О. Харченко, Ю.А. Лозицька // Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції імені проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 27 травня 2015 р. / За заг. ред.: О.В. Прокопенко, М.М. Петрушенка. - Суми : СумДУ, 2015. - С. 221-222.